

numer 1

Express Rolny

temat numeru

Turystyka wiejska

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Projekt opracowany przez FORMIND S.C. W. Domanik, M. Leśnik
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach
Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Nie kryj się, pokaż swoje gospodarstwo turystom

Wieś kusi swoimi urokami coraz większą liczbę Polaków. Nic dziwnego, w mieście nie można zaznać takiej ciszy ani spróbować specjałów z produktów zebranych przed momentem na polu i robionych według przepisu prababci. Jeśli więc lubisz gości, załóż gospodarstwo agroturystyczne

Nasz dom zawsze był pełen ludzi, zjeżdżali się z całej Polski – wspomina pani Jadwiga, nauczycielka z małej wsi w województwie lubelskim. Zaczęło się od dziadka pani Jadwigi, którego pasją były konie. – Miał ich najwięcej z całej okolicy; piękne konie małopolskie, andaluzyjskie, był nawet jeden arab. – Dodaje, że rzęsa gości zjawiała się w ich domu rodzinnym także z powodu wypieków jej babci. Jablecznik z owoców rosnących w przydomowym sadzie zniknął w mgnieniu oka. – Zdarzało się, że babcia nie nadążała z pieczeniem. – Pani Jadwiga wyciąga ze starego, pomalowanego na biało kredensu zeszyt z błękitną okładką. Ze środka wyciąga pożątką kartę zapisaną eleganckim, pochyłym pismem. – To oryginalny przepis mojej babci. Jedną z najważniejszych pamiątek rodzinnych – przekazuje pani Jadwiga. Przyznaje, że sama nie ma aż tak wielkich umiejętności kulinarnych, okazało się jednak, że miała talent do czegoś innego. – Kilka lat temu, gdy agroturystyka zaczęła być modna w Belgii i w Niemczech, pomyślałam sobie, że warto byłoby stworzyć takie gospodarstwo u nas. W końcu goście nigdy nam nie brakowało – mówi gospodyni. Przyznaje, że sprawa nie była taka trudna, jak jej się na początku wydawało. W tej chwili, po trzech latach od zarejestrowania swojego gospodarstwa agroturystycznego, rocznie przyjmuje ok. pięćdziesięciu gości, w tym rodziny z małymi dziećmi. – Mam szansę pokazać gościom historię mojej rodziny i trud włożony w zbudowanie dobrego gospodarstwa. Poza tym robię to, co lubię, i jeszcze mam z tego pieniądze. Czy czegoś można by chcieć więcej? – pyta z uśmiechem pani Jadwiga.

Daj sobie szansę

Wieś przyciąga swoimi urokami coraz większą liczbę osób. Zapracowani i zmęczeni chętnie odpoczywają na łonie na-

tury, chętnie kosztują specjałów lokalnej kuchni, wreszcie chętnie dowiadują się ciekawostek na temat prowadzenia gospodarstwa rolnego. To szczególnie ulubiony pomysł na wakacje rodzin z małymi dziećmi. Rodzice mogą odpocząć, bo pociechy wspólnie z gospodarzami doglądają krów, karmią kury, łowią ryby w pobliskim stawie lub grają w badmintona na podwórku z przystryżoną trawą. – Moi dwaj synowie wciąż pytają, kiedy pojedziemy do babci Jadwigi. Tak polubili naszą gospodynię, że szybko zyskała taki tytuł. Nie mamy już z mężem rodziny na wsi, a ja właśnie na wsi się wychowałam. Nie wyobrażam sobie, by moje dzieci nie miały szansy zaznać takiej swobody i bez troski, jaką daje polska wiejska sielanka – mówi pani Danuta z Tarnowskich Gór, jedna z klientek pani Jadwigi.

Agroturystyka jako sposób spędzania wolnego czasu – zdaniem ekspertów – będzie jeszcze bardziej popularna. Wraz z popularnością rosną jednak wymogi gości. Nie wystarczy już wspólna łaźienka i ciasny pokój. Niemniej jednak wciąż istnieje wiele wzorcowych gospodarstw, które pozostają nieodkryte, ponieważ ich właściciele mają zbyt mało odwagi, by pokazać je turystom. Warto, bo ci, którzy dali sobie szansę, przekonują, że taki rodzaj działalności przynosi im dużo satysfakcji.

Znajdź pomysł na siebie

Najważniejszy zaraz po chęciach jest dobry pomysł na gospodarstwo turystyczne. Konkurencja jest coraz większa, dlatego warto pomyśleć o czymś oryginalnym. Potrafisz rzeźbić? Umiesz robić bajeczne koronki albo wyśmienite przetwory

owocowe? A może jesteś hodowcą ryb lub koni? Pomysł na turystykę wiejską warto oprzeć na swojej pasji. Będziesz mógł robić to, co lubisz i umiesz najlepiej. Wykonane wcześniej serwety można wykorzystać jako dekoracje pokoi dla wczasowiczów, w trakcie ich pobytu zorganizować warsztaty z koronkarstwa, a na koniec wypoczynku podarować swoim gościom komplet serwet, który będzie im przypominał mile spędzony czas na wsi i z pewnością przywiedzie ich do ciebie już następnego lata.

Gospodarstwo turystyczne opiera się też na innych elementach. Niezmiernie ważne jest stworzenie gościom odpowiedniego zaplecza dla wypoczynku – wygodnych pokoi z łaźniakami i kuchni, w której będziesz raczył ich swoimi przysmakami, oraz aktywności – np. boiska do piłki nożnej, badmintona czy siatkówki, miejsca na grilla czy piaskownicy dla dzieci.

Dużym atutem jest też ciekawa okolica. Wykorzystaj coś, czym sam się zachwywasz: jezioro, nad które możesz wybrać się z gośćmi na wspólne plażowanie, pobliskie muzeum czy ruiny zamku.

Bo właśnie taka jest idea turystyki wiejskiej: pokaż gościom, dlaczego życie na wsi może być wyjątkowe. Najważniejsza jest jednak odwaga, by spróbować. – Nie kryj się, pokaż turystom gospodarstwo, o które dbasz od wielu lat – zachęca pani Jadwiga. Bądź jednym z ponad 30 tysięcy* polskich kwaterodawców.

* (dane Ewidencji Obiektów Turystycznych prowadzonej przez Główny Urząd Statystyczny. W roku 2011 funkcjonowały w Polsce blisko 23 tys. obiektów indywidualnego zakwaterowania, w tym 7,8 tys. kwater agroturystycznych).

Vademecum kwaterodawców, czyli co musisz wiedzieć, zanim zjawią się pierwsi goście

Zebrałiśmy najważniejsze informacje dla osób planujących lub już rozpoczynających działalność agroturystyczną. Chcesz, by rozwijała się profesjonalnie, zapoznaj się z vademecum dobrego kwaterodawcy

1. Stwórz plan działania

Agroturystyka to też działalność gospodarza, czyli mała firma, podlegająca zarówno różnym ustawom, jak i prawom rynku. Dlatego zanim zaprosisz pierwszych gości, stwórz koncepcję działania swojego gospodarstwa. Zaplanuj wszystko, by koszty prowadzenia twojej firmy nie przewyższały zysków, jakie przynosi. Na początku zastanów się nad tym, co przyciągnie do ciebie wczasowiczów. Hodujesz krowy, konie, umiesz rzeźbić, malować, robić na drutach, robisz najlepsze w okolicy konfitury? Oprzyj koncepcję działania twojego gospodarstwa agroturystycznego na swojej pasji. Będziesz mógł się nią pochwalić i nauczyć fachu innych. Wymyśl nazwę dla swojej firmy. Niech kojarzy się gościom z mocnymi stronami twojego biznesu. Jeśli jesteś właścicielem sadów, niech będzie to Wiśniowy Sad, dla biznesu opartego na produktach przetwórstwa mlecznego idealna będzie Mleczna Kraina. Możesz zaproponować swoim gościom, że nauczysz ich wypieku doskonałych placek wiśniowych lub pokażesz im, jak robi się domowe masło.

2. Przygotuj swoją rodzinę do przyjmowania gości

Wszyscy członkowie rodziny powinni akceptować decyzję o podjęciu działalności agroturystycznej.

Przy rozważaniu decyzji o otwarciu naszego domu dla ludzi z zewnątrz i oferowaniu usług noclegowo-żywnościowych stajemy się nie tylko małymi przedsiębiorcami, ale też sprzątaczkami, kucharkami czy przewodnikami po okolicy. Twoja rodzina musi być przygotowana na takie zmiany, bo siłą każdego gospodarstwa agroturystycznego są właśnie jego szczęśliwi właściciele. Jeśli skąpa przedsięwzięcia będzie większa niż dziesięć pokoi, warto pomyśleć o zatrudnieniu osób do pomocy.

3. Zbadaj swoje możliwości finansowe

Wszystkie inwestycje, nawet te najmniejsze, wymagają nakładów finansowych. Od funduszy będzie przecież zależała wielkość naszej inwestycji, a klienci chętniej przyjadą do gospodarstwa dysponującego małą bazą, ale dobrze wyposażoną.

Średni koszt pełnego wyposażenia pokoju dwuosobowego to ok. 5 tys. zł. Nie wszystko musisz jednak kupować. Może znasz zaprzyjaźnionego stolarza, który zrobi meble nie dość, że pod twoje indywidualne zamówienie (oryginalność tworzy markę dobrego gospodarstwa agroturystycznego), to jeszcze tańsze niż w sklepie. Może masz znajomą krawcową, która uszyje pościel, obrusy i serwety? Warto korzystać z tego typu usług.

Weź też pod uwagę fundusze potrzebne na stworzenie gościom ciekawego zaplecza służącego rekreacji (sala telewizyjna, kuchnia, altana grillowa, huśtawki, piaskownice, meble ogrodowe, rowery, kajaki, łódki itp.). W rezultacie pobyt gości w pokoju dwuosobowym z łaźniaką, przy przeciętnym wyposażeniu kosztuje kwaterodawcę minimum 45 zł. Im lepsza jakość wyposażenia, tym koszt jest wyższy. W okresie zimowym dochodzą wydatki na ogrzewanie i wzrost zużycia prądu. Kwota powyżej tej ceny jest naszym zyskiem.

4. Okolice

Trudno jest sprzedać ofertę gospodarstwa, nawet tego, które najbardziej odpowiada oczekiwaniom i życzeniom urlopowiczów, jeśli nie ma w pobliżu atrakcji turystycznych (zabytki, szlaki turystyczne, atrakcyjne łódki, wypożyczalnie rowerów, zakłady gastronomiczne). Tylko takie dodatki do atrakcji powodują, że ten, kto chciałby spędzić urlop na wsi, podejmie decyzję o wyjeździe do konkretnego gospodarstwa. Zapoznaj się

zatem z możliwościami, jakie twoja okolica daje twoim gościom. Nie będą przecież przez dwa tygodnie przesiadywali w pokojach lub w przydomowym ogródku. Odpoczynek na wsi nie może być nudny.

5. Stwórz swoją ofertę

Wczasowicze, którzy cię odwiedzają, muszą czuć się u ciebie jak we własnym domu. Warunki powinny dawać gościom poczucie swobody poruszania się po obiekcie, ale też możliwości miłego spędzania wolnego czasu, dlatego w twojej ofercie poza noclegiem i jedzeniem muszą znaleźć się też inne udogodnienia, np.: plac zabaw dla dzieci, świetlica z telewizorem i gram dla najmłodszych, boiska do grania w piłkę, rowery. Warto zatroszczyć się także o mapy z atrakcjami, jakie czekają na gości w okolicy. Im ciekawsza i pełniejsza będzie oferta twojego gospodarstwa turystycznego, tym więcej chętnych na skorzystanie z niej.

6. Wczytaj się w przepisy prawa

Pojęcie agroturystyka w rozumieniu podatkowym nie występuje. Nie jest też definiowane przez żadną ustawę. Dlatego też wymagania prawne w turystyce reguluje wiele ustaw, które narzucają nam różne obowiązki, np.: zgłaszanie nowego rodzaju działalności gospodarczej w świetle przepisów o działalności gospodarczej; rozliczanie podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu dochodów osiągniętych z turystyki; zmianę sposobu obliczania i opłacania podatku od nieruchomości związanego ze zmianą przeznaczenia pomieszczeń lub gruntów na cele turystyczne; konieczność rozliczania podatku od towarów i usług w przypadku prowadzenia działalności w większym rozmiarze; obowiązki w zakresie ubez-

pieczenia społecznego związanego z podejmowaniem działalności gospodarczej na własny rachunek (KRUS, ZUS) oraz zatrudnianiem innych osób; inne obowiązki administracyjne, wynikające z Ustawy o usługach turystycznych oraz innych ustaw szczególnych, jak: sanitarne (wynajmowanie pokoi, wydawanie posiłków), przeciwpożarowe, budowlane, ochrony środowiska, wpis do ewidencji innych obiektów hotelarskich w gminie.

Oczywiście nie wszystkie wymagania prawne dotyczą każdej osoby, która podejmuje działalność turystyczną. Należy dopasować swoją sytuację do jednej z wielu możliwości stwarzanych przez przepisy. Każdy ma prawo wybrać sobie taką formę działania, jaka jest dla niego najkorzystniejsza.

7. Zorganizuj swoje biuro

Rozpoczynając biznes agroturystyczny, trzeba się liczyć z tym, że część czasu poświęca się na prace biurowe i prowadzenie księgowości. Będziesz musiał zorganizować miejsce do tego typu prac. Najlepiej do tego celu przeznaczycie oddzielne pomieszczenie, do którego wstawimy biurko, krzesło, kilka szafek lub półek. Jeżeli nie ma takiej możliwości, wtedy kąć do pracy urządzamy w pomieszczeniu pełniącym inne funkcje. Nie obędzie się bez komputera z dostępem do internetu, telefonu oraz faksu i materiałów biurowych (segregatory, druki odpowiednich rachunków, zeszyt do prowadzenia różnorodnych rezerwacyjnych itp.).

8. Stwórz regulamin dla wczasowiczów

Bardzo ważne jest opracowanie regulaminu pobytu na kwaterze i umieszczenie go w każdym pokoju oraz miejscach ogólnodostępnych. Wszyscy niby wiemy, że nawet w rodzinie istnieją normy postępowania, użytkowania pomieszczeń, pozwala-

jące uniknąć niepotrzebnych nieporozumień, warto jednak spisać najważniejsze zasady na kartce (np.: godziny ciszy nocnej, możliwość palenia bądź nie w pokojach, zasady korzystania z kuchni, łodówki czy opłaty za pobyt dodatkowych osób). Jeśli nie chcesz używać słowa regulamin, na kartkach zawieszonych w pokojach możesz użyć określenia zasady pobytu.

9. Reklamuj się

Co z tego, że twoje gospodarstwo jest gotowe do przyjmowania gości, skoro nikt o nim nie wie. Akcje promocyjne warto zacząć już na etapie przygotowywania pokoi. Większość twoich potencjalnych wczasowiczów będzie chciała znaleźć cię w internecie, dlatego trzeba stworzyć stronę internetową. Zamieścisz na niej krótki opis obiektu, jego wyposażenia i możliwości rozrywki dla gości. Opiszysz rodzaj świadczonych usług (np.: nocleg, nocleg ze śniadaniem, możliwość pełnego wyżywienia, możliwość przygotowania wyżywienia) i okres funkcjonowania obiektu (obiekt całoroczny, sezonowy – w tym przypadku miesiące otwarcia, np. maj – wrzesień). Załącz też cennik i mapkę z dojazdem. Nie obędzie się bez zdjęć. Każdy chce wiedzieć, w jakim pokoju przyjdzie mu spędzić urlop. Warto dodać też zdjęcie twojej rodziny, w końcu to ona jest sercem działalności turystycznej.

Innym sposobem reklamowania się są ulotki i foldery, ogłoszenia w formie billboardów i tablic przy drodze.

Warto brać też udział w spotkaniach i targach agroturystycznych. Pamiętaj, najlepszą reklamą są jednak zadowolone wczasowicze. Planując i zakładając gospodarstwo agroturystyczne, nie jesteś sam. Istnieją instytucje, które pomogą rozwiązać problemy stojące na przeszkodzie do twojego biznesu. Doradzą między innymi w kwestiach prawnych, proponując warsztaty z prowadzenia tego typu działalności, podsuną pomysły.

Lista instytucji i zakres ich działalności znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: www.minrol.gov.pl. Są tu m.in. założenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz informacje na temat Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich. Warto odwiedzić również stronę Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej (<http://wbn.agroturystyka.pl/>) oraz targów AGROTRAVEL (<http://agro.travel.pl/>).

Pomocą służą również Ośrodki Doradztwa Rolniczego prowadzące doradztwo i szkolenia z zakresu m.in. wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, organizacji grup producenckich, marketingu i przedsiębiorczości lub unowocześnienia wiejskiego gospodarstwa domowego i agroturystyki.

10. Korzystaj z pomocy instytucji

Sięgnij po pomoc instytucjonalną. Sprawdź instytucje pomocowe w twojej okolicy. One działają dla ciebie.

Poznaj Krajową Sieć Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich służy wymianie informacji i dobrych praktyk – zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym, jak i krajowym – pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz polskiej wsi i jej mieszkańców, a także wspieraniu wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Co to jest KSOW?

Główną strukturę Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich stanowią: Sekretariat Centralny (w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi) i szesnaście sekretariatów regionalnych (w samorządach województw). 6 października 2011 roku na mocy umowy Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powierzył Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA wykonywanie zadań Sekretariatu Centralnego KSOW.

Celem działalności Sieci jest usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w działania na rzecz polskiej wsi i jej mieszkańców. KSOW stanowi ponadto ważny instrument wspierający administrację rządową i samorządową w realizacji zadań z zakresu rolnictwa i obszarów wiejskich realizowanych zarówno w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, jak i programów operacyjnych polityki spójności.

Działania te przekładają się na podniesienie poziomu aktywności społecznej mieszkańców wsi poprzez uczestnictwo w życiu społeczno-gospodarczym oraz przyczyniają się do przyspieszenia zmian zachodzących na obszarach wiejskich.

Plan działania KSOW

Pierwsze lata funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich związane były z „Planem działania KSOW na lata 2008-2009”. Niedawno zakończyła się realizacja kolejnego „Planu działania KSOW na lata 2010-2011”. W rezultacie tylko latach 2010-2011 zorganizowano: 515 konferencji i seminariów, 124 różnego rodzaju konkursy, 94 wyjazdy studyjne oraz 160 imprez targowych promujących produkty regionalne.

Obecnie realizowany jest „Plan działania KSOW na lata 2012-2013”. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA ogłasza nabory wniosków na projekty do realizacji w ramach „Planu działania KSOW na lata 2012-2013”. Pierwsze projekty z pierwszej edycji konkursu zostały już zrealizowane. Działania sieci są nakierowane na współpracę instytucji i organizacji działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

KSOW wspiera także dyskusję nad zmianami Wspólnej Polityki Rolnej oraz wyzwaniami, jakie stoją przed polskim i europejskim rolnictwem. Na portalu internetowym KSOW jest wiele informacji dotyczących rozwoju obszarów wiejskich oraz WPR po 2013 roku. Ponadto na portalu zamieszczane są oferty współpracy od organizacji i podmiotów z Europy oraz relacje z wydarzeń, takich jak targi i konferencje. Sekretariat Centralny KSOW wydaje także biuletyn KSOW (dostępny na portalu w wersji elektronicznej), w którym ukazują się m.in. relacje z imprez regionalnych i ogólnopolskich, opisy projektów współpracy, artykuły na tematy odnoszące się do szeroko rozumianej problematyki rozwoju wsi i rolnictwa.

W celu pokazania najlepszych projektów w zakresie infrastruktury wsi w ramach KSOW od 2009 roku organizowany jest konkurs „Przyjazna wieś”. Niedawno został ogłoszony także „Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne 2012 roku”. Po co organizuje się takie konkursy? Po to, by poszukiwać rozwiązań innowacyjnych na obszarach wiejskich. Konkursy dają możliwość wybrania i zaprezentowania tzw. dobrych praktyk, rozwiązań, które mogą stanowić inspirację

i wzór dla innych podmiotów. Temu służy także zamieszczona na portalu KSOW baza dobrych praktyk.

Sekretariat Centralny KSOW i sekretariaty regionalne wspierają realizację ciekawych projektów służących ochronie tradycji i dziedzictwa kulturowego, w tym także tradycji kulinarnych. Wszystko po to, by wzmocnić poczucie własnej wartości mieszkańców wsi, dać im szansę na polepszenie jakości życia i zahamować migrację młodzieży wiejskiej.

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez FORMIND S.C. W. Domanik, M. Leśnik

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach

Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi